

Research Paper

Role of Coastal Tourism on Urban Community Development (Case Study: Bandar Anzali)

Fatemeh Shabanpour¹ , Nazanin Tabrizi^{*2} , Mehdi Ramezanzadeh Lasboyee³

¹ M. A., Department of Tourism Management, Faculty of Humanity & Social Science, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

² Associate Professor, Department of Tourism Management, Faculty of Humanity & Social Science, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

³ Associate Professor, Department of Tourism Management, Faculty of Humanity & Social Science, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

[10.22080/usfs.2025.27874.2475](https://doi.org/10.22080/usfs.2025.27874.2475)

Received:
October 19, 2024

Accepted:
January 7, 2025

Available online:
May 31, 2025

Keywords:
Bandar Anzali, Urban
community development,
Coastal tourism

Abstract

During the decades and as per their progress trends, cities have had many different roles, such as industrial, economic, military, religious, and tourism cities. Specifying each city's role and turning it into any type of tourism destination will effectively change its progression trend. As a comprehensive activity, Tourism can be led to make notable improvements in the destination territory. The aim of this research is to study the role of coastal tourism in changing the civilization and society in Bandar Anzali from the economic, political, biological, and cultural-social aspects. The data needed for this study was collected using library and environmental methods. The civilians of Bandar Anzali were the statistical society for the data, and the sample volume of 383 people was calculated using the Cochran formula with a %5 tolerance. The leading professors approve the questionnaire's validity of the related fields, and its reliability is approved by Cronbach's alpha with 0.917 tolerance. SPSS and Smart PLS (v.3) applications were used to analyze the data. The analytics show a meaningful relation between the coastal tourism in Bandar Anzali and the economic, political, and cultural-social aspects of the city, but from the biological progression of the city, which rejects the hypothesis. Thus, it is understood that cultural tourism leads to improvement of the economic, political, and cultural-social aspects of the city but notable destruction of the city's biology.

Copyright © 2024 The Authors. Published by University of Mazandaran. This work is published as an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

*Corresponding Author: Nazanin Tabrizi

Address: Department of Tourism Management,
Faculty of Humanity & Social Science, University of
Mazandaran, Babolsar, Iran.

Tel: 09113235026

Email: n.tabrizi@umz.ac.ir

1. Introduction

Nowadays, tourism is a great way to explore the world, learn about different cultures, boost economies, and enjoy nature responsibly. Therefore, most governments consider developing the tourism industry as a long-term planning goal. Recently, tourists have shown an increased interest in the environment and experiencing nature. Beaches are a significant tourist attraction that draws many visitors. Research indicates that coastal tourism is on the rise in various parts of the world, thanks to its substantial impact on the national economy and the welfare of local communities (UNEP, 2009, p. 2). Our country boasts the beautiful water border area of Bandar Anzali, which holds immense potential to draw in many tourists annually. To further delve into the matter, this study aims to investigate the effects of coastal tourism on the growth of Bandar Anzali, taking into account its economic, social, cultural, environmental, and political implications.

2. Research Methodology

The study examines how coastal tourism impacts Bandar Anzali's economy, society, culture, environment, and politics. The descriptive-analytical research method is practical and applicable to the topic. The statistical population for this research comprises all the citizens of Bandar Anzali. The sample size was determined using Cochran's formula, which was deemed appropriate due to the sizable statistical population. After a thorough review and analysis, 383 questionnaires were meticulously examined. Data collection for the research was conducted through a combination of library and field methods and a questionnaire. We determined the validity of the questionnaire by calculating Cronbach's alpha coefficient and obtaining

the opinions of professors for reliability. To assess the data according to its type and research goals, Friedman's test was utilized to determine the state of the research variables. Additionally, structural equation analysis tests were conducted to gauge the correlation between variables and evaluate the research model. These analyses were conducted using SPSS and Smart PLS software.

3. Research Findings

The research findings indicate that all discussed indicators effectively explain the research structure. The variables with the highest explanatory power are those related to improving the quality of maintenance for existing and new facilities (0.713), providing job opportunities for young people (0.775), promoting positive societal values (0.713), encouraging better environmental care among the people of Anzali (0.733), and increasing coordination between tourism officials and the local community (0.757). On the other hand, variables with the lowest explanatory power include starting passenger ships (0.426), increasing real estate value (0.469), introducing tourists to Anzali culture (music, cooking, language, along with others) (0.401), addressing noise and visual pollution in the city (0.446), and involving the Anzali community more in activities related to tourism (0.592).

4. Conclusion

The investigations conducted in this study reveal that coastal tourism has impacted the development of urban society in economic, socio-cultural, environmental, and political domains. While some effects have been positive, others have been negative. The findings indicate that beach tourism has contributed to the economic growth and prosperity of Bandar Anzali, particularly in creating seasonal

employment opportunities. Job creation is essential to tourism development, but the industry's seasonality needs improvement. Research on the socio-cultural impact of coastal tourism has found that it has positively influenced the culture and social conditions of the city. Beach tourism in Bandar Anzali familiarizes tourists with the local culture, including music, clothes, and food. In the environmental dimension, coastal tourism has hurt Anzali and has worked against sustainable development. Seawater, marshes, beaches, flora, and fauna have been damaged by pollution.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

علمی پژوهشی

نقش گردشگری ساحلی در توسعه جامعه محور (مورد مطالعه: شهر بندر انزلی)

فاطمه شعبان پور^۱ ID، نازنین تبریزی^{۲*} ID، مهدی رمضان زاده لسبویی^۳ ID

^۱ کارشناس ارشد گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
^۲ دانشیار، گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
^۳ دانشیار، گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

doi 10.22080/usfs.2025.27874.2475

چکیده

امروزه شهر بندری انزلی مقصد گردشگران طبقه متوسط ایرانی به شمار می‌رود. بازدید از دریا، جاذبه‌های ساحلی منحصربه‌فرد و جذابیت‌های اقتصادی چون منطقه آزاد انزلی، مراکز خرید و... سبب سرازیر شدن جمعیت قابل توجهی به این شهر شده و اثرات اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی مثبت و منفی در جامعه میزبان برجای گذاشته است. هدف از پژوهش حاضر، بررسی نقش گردشگری ساحلی در توسعه جامعه محور بندر انزلی در ابعاد اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی، زیست‌محیطی و سیاسی است. برای گردآوری داده‌های تحقیق، از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی استفاده گردید. جامعه آماری این پژوهش شهروندان بندر انزلی بوده و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران با سطح خطای ۵ درصد، ۳۸۳ نفر محاسبه شد. روایی پرسشنامه توسط متخصصان و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ با ضریب ۰/۹۱۷ تأیید شد. جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای آماری SPSS و Smart PLS نسخه ۳ استفاده شده است. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد گردشگری ساحلی بر توسعه اقتصادی بندر انزلی با ضریب مسیر ۰/۶۴۱، بر توسعه فرهنگی-اجتماعی با ضریب مسیر ۰/۵۳۲ و بر توسعه سیاسی با ضریب مسیر ۰/۴۹۸ اثرگذار بوده اما رابطه معناداری بین گردشگری ساحلی و توسعه زیست‌محیطی بندر انزلی گزارش نشده است. بر این اساس می‌توان گفت گردشگری ساحلی علاوه بر اثرگذاری مثبت بر توسعه اقتصادی و فرهنگی-اجتماعی و اثرگذاری نسبی بر توسعه سیاسی بندر انزلی، تخریب و آسیب‌رسانی به محیط‌زیست را نیز به همراه داشته است.

تاریخ دریافت:

۲۸ مهر ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۱۸ دی ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۱۰ خرداد ۱۴۰۴

کلیدواژه‌ها:

گردشگری ساحلی، توسعه جامعه محور، بندر انزلی

* نویسنده مسئول: نازنین تبریزی

آدرس: گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

تلفن: ۰۹۱۱۳۲۳۵۰۲۶

ایمیل: n.tabrizi@umz.ac.ir

۱ مقدمه

امروزه گردشگری بهترین وسیله برای شناخت جهان، دوستی ملل، نزدیکی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، اقتصاد سالم، استفاده بهینه از طبیعت و محیط‌زیست بوده (عظیمی و تیموری^۱، ۲۰۱۵: ۱۳۸) و به‌عنوان راهبردی برای درآمدزایی و سودرسانی به جوامع محلی، مورد توجه بسیاری از کشورها قرار گرفته است (ضرغام و بذرافشان^۲، ۲۰۱۶: ۱۲۰). بنابراین اغلب دولت‌ها توجه به توسعه صنعت گردشگری را جزء اهداف برنامه‌ریزی بلندمدت کشور خود قرار داده‌اند. (بیات و خزائی^۳، ۱۳۹۵: ۶۷) از سوی دیگر در سال‌های اخیر، علاقه گردشگران به محیط‌زیست و لذت بردن از محیط طبیعی افزایش یافته است (Carvache-Franco et al, 2019). بررسی‌ها نشان می‌دهد که مناطق سواحل به‌عنوان یکی از قدیمی‌ترین جاذبه‌های گردشگری، سالانه تعداد زیادی از گردشگران را به خود جذب کرده و یکی از بزرگ‌ترین بخش‌های این صنعت به شمار می‌رود (Bujosa & Pons, 2015: 780). همچنین آمار جهانی حاکی از آن است که این شاخه از گردشگری به‌طور فزاینده‌ای در حال رشد بوده و سهم قابل توجهی در اقتصاد ملی کشورها، ایفا می‌نماید (Das & Bhattacharya, 2021: 2).

مفهوم گردشگری ساحلی شامل طیف گسترده‌ای از گردشگری، اوقات فراغت و فعالیت‌های تفریحی است که در نواحی ساحلی و آب‌های نزدیک سواحل صورت می‌گیرد. بر این اساس، عرضه محصولات گردشگری ساحلی شامل زیرساخت‌های توسعه ساحلی (مانند اقامتگاه، غذاخوری، خانه دوم)، زیرساخت‌های پشتیبان توسعه ساحلی (مانند خرده‌فروشی‌ها، اسکله و تأمین‌کنندگان فعالیت‌ها) و فعالیت‌های تفریحی گردشگری جزء مهمی از این شاخه است (Hall & Page, 2014: 283). در واقع

این فعالیت‌ها به دو دسته اصلی متکی بر طبیعت (مانند ماهیگیری، شنا، غواصی، قایقرانی و ...) و متکی بر تسهیلات انسان‌ساخت (مانند خرید، پارک‌های ساحلی و ...) تقسیم می‌شوند (موسوی^۴ و همکاران، ۲۰۱۵: ۲۷). از سوی دیگر باید اذعان داشت که بسیاری از مقاصد گردشگری ساحلی دنیا در مجاورت شهرها قرار گرفته و توسعه گردشگری در آن‌ها با توسعه شهری ادغام شده است. البته توسعه مفهومی پیچیده و چندبعدی بوده (Aji & Faniza, 2021) و بر این اساس سواحل باید به‌گونه‌ای توسعه یابند که نه‌تنها امکان بهره‌برداری عقلایی از منابع و ظرفیت‌های موجود آن‌ها مهیا گردد بلکه با اعمال الگوی نظارتی مؤثر، بخشی از فشارهای وارده، کنترل و بهره‌برداری مناسب‌تر از آن حاصل آید (مسکینی^۵، ۲۰۱۰: ۵۸).

این موضوع قطعاً در محیط‌های شهری دچار پیچیدگی مضاعفی خواهد بود، چراکه گردشگری در بستر محیط جغرافیایی صورت می‌گیرد که متشکل از محیط طبیعی، فرهنگی و اجتماعی است. هر یک از این محیط‌ها از عواملی تشکیل شده‌اند که به‌نوعی بر گردشگری تأثیرگذار است و از آن تأثیر می‌پذیرد (قربانی‌نیا^۶ و همکاران، ۲۰۱۵: ۱۴۸). از سوی دیگر، توسعه گردشگری و حضور گردشگر موجب ایجاد اثراتی بر محیط شهری می‌شود. این اثرات ابعاد اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی را در برمی‌گیرد. همچنین این اثرات از جامعه‌ای به جامعه دیگر متغیر بوده و برحسب نوع و شکلی از گردشگری که در منطقه رواج می‌یابد و ویژگی‌های خاص جامعه مقصد و مردم بومی به‌صورت متفاوتی عمل می‌کند (قمی^۷، ۲۰۱۶). لذا از آنجا که توسعه گردشگری شهری به رفاه مردم محلی کمک می‌نماید، باید به‌عنوان یک استراتژی، براساس مطالعات دقیق و علمی و بر مبنای منابع، نیازها و تصمیمات جامعه به کار گرفته می‌شود.

⁵ Miskin

⁶ Ghorbaninia

⁷ Ghomi

¹ Azimi & Teymoori

² Zargham & Bazrafshan

³ Bayat & Khazai

⁴ Mousavi

گردشگری ساحلی از دیدگاه شهروندان چه میزان در توسعه اقتصادی، فرهنگی- اجتماعی، زیست محیطی و سیاسی بندر انزلی نقش داشته است؟

۲ مبانی نظری

۲.۱ گردشگری ساحلی

در پایه‌ای‌ترین تعریف، ساحل محل تعاملات فراوان بین اکوسیستم‌ها، گروه‌های انسانی و جریان‌های تجاری در جهان است. این اشکال متنوع از تعامل، باهم مرز زمینی-دریایی ای را با نام ساحل مشخص می‌کند (Van Assche et al, 2018: 2). مناطق ساحلی دارای اهمیت بسیاری هستند زیرا محصولات و خدمات زیادی را با ارزش اقتصادی بالا برای زندگی، کار و تفریح مردم به ارمغان می‌آورند. امروزه، نوار ساحلی مهم‌ترین مکان مورد نظر برای شهرنشینی و همچنین برای انجام مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و زیرساخت‌ها است. در میان این فعالیت‌ها در مناطق ساحلی، گردشگری از مهم‌ترین آن‌هاست که بسیار موردتوجه قرار می‌گیرد (Sakellariou et al, 2016: 2). مفهوم گردشگری ساحلی^۱، طیف کاملی از گردشگری، فراغت و فعالیت‌های تفریحی که در نواحی ساحلی و آب‌های نزدیک سواحل روی می‌دهد، را در برمی‌گیرد (امین بیدختی و شریفی^۲، ۱۴۰۲: ۲۶). بر این اساس، عرضه محصولات گردشگری ساحلی شامل اسکان، غذاخوری، خانه‌های دوم و زیرساخت‌های پشتیبان توسعه ساحلی را شامل می‌شود (Hall & Page, 2006: 283).

توسعه گردشگری ساحلی گستره متنوعی از فعالیت‌ها را در بر می‌گیرد که از جمله آن‌ها می‌توان به انتخاب مکان احداث هتل‌ها، جابه‌جایی گردشگران، استقرار فعالیت‌های تفریحی آبی و غیره اشاره کرد (Jarratt & Davies, 2020: 2). باید خاطرنشان نمود که وسعت، اندازه، ماهیت و مکان توسعه گردشگری در سواحل، اثرات مهمی بر جوامع

بندر انزلی یکی از مناطق مرزی آبی کشور است، قابلیت‌ها و ظرفیت‌های بالایی برای جذب گردشگر دارد و همه‌ساله گردشگران زیادی را به خود جذب می‌کند. اما باید توجه داشت، گردشگری در انزلی مانند سایر پهنه‌های مشابه، اگر از برنامه‌ریزی و مدیریت مناسب برخوردار گردد، منجر به فرایندی توسعه‌یافته برای دستیابی به پایداری شهری شده و در غیر این صورت پیامدهای منفی و عدیده‌ای به همراه خواهد داشت. در واقع باید اذعان داشت، شهر محل تمرکز و تجمع انواع زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی و کالبدی بوده و به همین دلیل جاذب گردشگران است. حال اگر این موضوع مانند آنچه در شهر انزلی رخ داده، با شرایط طبیعی ویژه نظیر سواحل نیز همراه گردد، این مکان جغرافیایی می‌تواند با برنامه‌ریزی صحیح، مشارکت جامعه و مدیریت اثرات، به قطب گردشگری تبدیل شده و توسعه جامعه را نیز به همراه داشته باشد. در حال حاضر شهر بندر انزلی با مشکلات عدیده‌ای نظیر: گسترش مشاغل فصلی، بیکاری جوانان به‌ویژه افراد تحصیل‌کرده، افزایش سرمایه‌گذاران غیربومی، افزایش ساخت‌وساز غیرمجاز و قیمت املاک، آلودگی آب دریا و مرداب، آسیب پوشش گیاهی، به خطر افتادن حیات جانوران و تخریب ساحل مواجه است، لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی اثرات و مدیریت آن‌ها، به بررسی نقش گردشگری ساحلی در توسعه بندر انزلی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و سیاسی پرداخته است. تا زمان انجام این پژوهش، پژوهشی با رویکرد همه‌سونگر، جامعه‌محور و با شاخص‌های تعریف‌شده در این مقاله، در مورد اثرات گردشگری ساحلی در شهر انزلی انجام نشده است. همچنین این بررسی از دیدگاه جامعه محلی صورت گرفته و تلاش شده است با استفاده از معادلات ساختاری در بخش تحلیل، نتایج ملموس‌تر و دقیق‌تری ارائه و میزان تأثیرپذیری ابعاد مورد مطالعه تعیین گردد. سؤال اصلی مطرح‌شده در این پژوهش آن است که

² Amin Bidokhti & Sharifi

¹ Coastal Tourism

اصطلاح گردشگری جامعه‌محور فرم‌های جایگزین توسعه گردشگری را توصیف می‌کند که به حداکثر رساندن مزایای محلی، حمایت از ایجاد ظرفیت و توانمندسازی به‌عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف توسعه جامعه کمک می‌کند (Tolkach&King, 2015). گردشگری جامعه‌محور بر مدیریت و کنترل گردشگری به‌وسیله مردم محلی تأکید می‌کند (Camilleri, 2018). مشارکت فعال جامعه محلی در توسعه گردشگری، مرکزیت گردشگری جامعه‌محور است و همچنین به‌عنوان یک استراتژی توسعه که بر مبنای منابع، نیازها و تصمیمات جامعه است به کار گرفته می‌شود (Wang et.al, 2018). به عقیده گان، توسعه گردشگری پایدار بدون پشتیبانی ساکنان نمی‌تواند موفق باشد. این عقیده توسط مطالعات متعددی تأیید می‌شود که اگر ساکنان جامعه در توسعه گردشگری مشارکت داشته باشند، اگر نظراتشان در نظر گرفته شود و اگر در فرایند برنامه‌ریزی دخیل باشند، توسعه گردشگری پایدار قابل‌دستیابی است. بااین‌حال، برای اینکه ساکنان بتوانند نقش فعالی ایفا کنند، باید دانش و درک درستی از مسائل داشته باشند (Segota et al, 2017: 2).

۲٫۳ اثرات گردشگری

عوامل مختلف و متنوعی در کیفیت اثرات گردشگری نقش دارند که ازجمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به نوع فعالیت گردشگری، ویژگی‌های محیط انسانی و خصوصیات محیط طبیعی اشاره نمود (Chen & Bau, 2016: 89). شایان ذکر است که آثار نامبرده در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی گردشگری بروز می‌یابد.

۲٫۴ اثرات اقتصادی

سفر و گردشگری یک فعالیت اقتصادی جهانی محسوب می‌شود؛ که سالانه تریلیون‌ها دلار به اقتصاد جهانی کمک می‌کند، که موجب ایجاد شغل و ثروت و موجب صادرات شده و همچنین مالیات را

ساحلی داشته و انتخاب ابزارهای مدیریتی در این زمینه از اهمیت بالایی جهت ایجاد پایداری برخوردار است (UNWTO¹, 2013: 39). به‌طورمعمول، فعالیت‌های توسعه گردشگری ساحلی شامل موارد زیر است:

- شناسایی مکان‌های مناسب برای ساخت انواع اقامتگاه
- تأسیس امکانات ویژه نظیر: تفرجگاه‌های ساحلی، ماهیگیری، استخرهای شنا، امکانات ورزشی و ...
- بهبود زیرساخت‌های ارتباطی و دسترسی‌ها
- فراهم آوردن امکانات جهت پیاده‌روی در سواحل
- تأمین خدمات مکمل (پارکینگ، سیستم‌های تأمین آب، برق، دفع زباله‌ها و غیره) (Papageorgiou, 2019).

۲٫۲ توسعه جامعه‌محور گردشگری

اصطلاح توسعه پس از جنگ جهانی دوم مطرح و فراگیر شد (اسدیان^۲، ۲۰۱۸: ۶۶). به‌طورکلی می‌توان توسعه را، فرآیندی دانست که از طریق آن جوامع از شرایطی به شرایط بهتر متحول می‌شوند. گردشگری در بستر جامعه شکل می‌گیرد و توسعه آن مستلزم توسعه اقتصادی، سیاسی، فناوری و اجتماعی است. این توسعه هم بر خود گردشگری و هم بر ساختار جامعه اثرگذار است (Chadha & Onkar, 2016). توسعه فعالیت‌های گردشگری منجر به حفظ صلح در جهان، حفظ محیط‌زیست و حفاظت از ساختارهای سنتی و تاریخی می‌شود. همچنین توسعه گردشگری به رشد اشتغال کمک می‌کند، توسعه اقتصادی و اجتماعی را سرعت می‌بخشد و باعث افزایش استانداردهای زندگی و در نتیجه موجب توقف مهاجرت، بهبود قوانین ملی و بین‌المللی و توسعه وجدان ملی می‌شود (Afrodita, 2012: 1-2).

² Asadian

¹ United Nations World Tourism Organization

- نارضایتی از نابرابری اقتصادی و رنجش از تورم و افزایش قیمت‌ها. (Zhuang et al, 2019).

۲٫۶ اثرات زیست‌محیطی

توسعه گردشگری مانند سایر انواع توسعه می‌تواند اثرات مثبت و منفی بر محیط‌زیست جامعه میزبان داشته باشد. بدین منظور و جهت ایجاد تعادل در استفاده صحیح از منابع، باید برنامه‌ریزی‌های لازم مدنظر قرار گیرد تا از کاهش رضایت بازدیدکنندگان یا اثرات نامطلوب بر اقتصاد، فرهنگ و جامعه محلی جلوگیری شود؛ بنابراین فعالیت‌های باید در جهت نگهداری محیط طبیعی سرمایه‌گذاری نماید. فعالیت‌های نامبرده اگر به‌درستی برنامه‌ریزی شود، گردشگری می‌تواند به یک نیروی مثبت برای حفظ و نگهداری محیط‌زیست و توسعه اقتصادی تبدیل گردد (غلام ربانی^۴ و همکاران، ۲۰۱۳: ۱۱۸). در این راستا مهم‌ترین آثار مثبتی که گردشگری بر محیط‌زیست دارد شامل موارد ذیل می‌شود:

- حفظ و نگهداری گونه‌های خاص گیاهی و جانوری
- گسترش مطالعات در زمینه محیط‌زیست.
- بازسازی ساختمان‌های موجود و اماکن تاریخی.
- حفاظت از منابع طبیعی با احداث پارک‌های ملی
- توسعه زیرساخت‌ها.
- افزایش آگاهی ساکنان نسبت به محیط طبیعی و فرهنگی و تغییر رفتار آنها.

افزایش می‌دهد و سبب تحریک سرمایه‌گذاری می‌شود. در واقع گردشگری ازجمله بخش‌هایی است که در کشورهای کمتر توسعه‌یافته و در حال توسعه به‌عنوان منبعی برای تنوع و پایداری اقتصادی ترویج یافته است (شیبانی نیا^۱ و همکاران، ۱۴۰۰). سازمان جهانی گردشگری به دلایل زیر سعی در ترویج گردشگری به‌عنوان بخش مهم در رشد اقتصادی پایدار در کشورهای کمتر توسعه‌یافته دارد:

- گردشگری، به‌عنوان نقطه تولید مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- گردشگری می‌تواند به‌صورت بالقوه از دیگر فعالیت‌های اقتصادی نیز حمایت نماید.
- گردشگری می‌تواند فرصت‌هایی را جهت خلق سرمایه خرد تأمین کند (محمدقلیان و مدی^۲، ۲۰۲۰).

۲٫۵ اثرات اجتماعی - فرهنگی

فعالیت‌های صنعت جهانگردی موجب تغییراتی در زندگی روزانه و فرهنگ جامعه میزبان می‌شود، در نتیجه اصطلاح «اثرات اجتماعی-فرهنگی» را به معنی تغییراتی به کار می‌برند که در تجربه‌های روزانه، ارزش‌ها، شیوه زندگی و محصولات هنری و فکری جامعه میزبان رخ می‌دهد (فایوسولا و جی^۳، ۲۰۱۱).

از کلیدی‌ترین اثرات اجتماعی - فرهنگی گردشگری بر جامعه میزبان می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- احیاء یا کالایی شدن فرهنگ.
- تغییر در امنیت منطقه و رفتار ساکنان.
- تحلیل رفتن فرهنگ محلی و تقلید از سبک زندگی گردشگران.
- آشنایی با زبان‌های جدید و تضعیف زبان‌های محلی.

³ Fayosola & Gee

⁴ Gholam Rabani

¹ Sheibaninia

² Mohammadgholian & Madi

- برقراری تماس بین قومیت‌ها و ملیت‌های گوناگون و ارتقاء درک متقابل بین آن‌ها (چمنی، ۲، ۲۰۱۵)

- طراحی و خلق محصولات و تجربیات توسط مدیران (باقری، ۳، ۲۰۲۰)

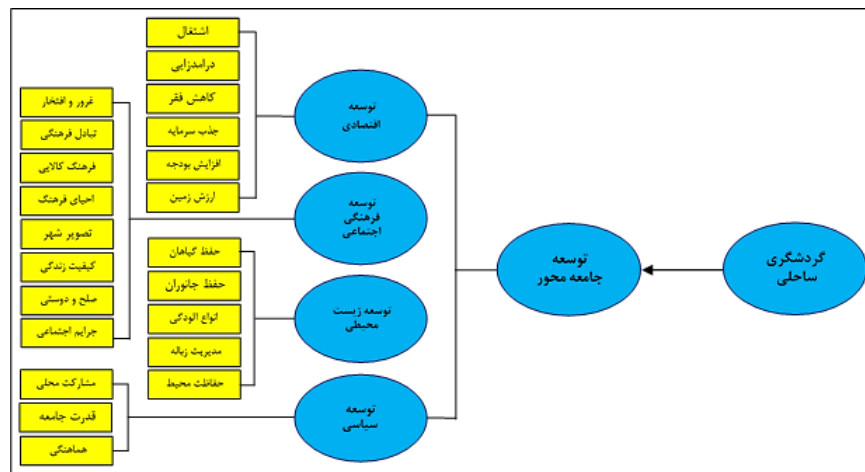
و همچنین می‌توان از آثار سیاسی منفی توسعه گردشگری موارد زیر را نام برد:

- سوءاستفاده از گردشگری برای رسیدن به اهداف سیاسی.

- تهدید امنیت جانی گردشگران.

- امکان بروز جدال‌های سیاسی بین گروه‌های مختلف (چمنی، ۲۰۱۵: ۲۱).

در نهایت براساس مطالعات صورت گرفته، ساختار مفهومی زیر جهت بررسی شاخص‌های پژوهش تدوین گردید.

شکل ۱. چارچوب مفهومی پژوهش

لحاظ قابلیت اجرا کاربردی است. جامعه آماری این تحقیق شامل شهروندان بندر انزلی (۱۱۸۵۶۴ نفر) بوده و از فرمول کوکران جهت تعیین حجم نمونه استفاده گردید. بدین ترتیب تعداد ۳۸۳ پرسشنامه از شهروندان تکمیل شده و مورد بررسی قرار گرفت. جهت تکمیل پرسشنامه با توجه به سؤالات عمومی

- برانگیختن سرمایه‌گذاری در امور زیربنایی و مدیریت مؤثر نواحی حفاظت‌شده (عباسی کارجگان، ۱، ۲۰۱۶: ۷۶).

۲٫۷ اثرات سیاسی

از سوی دیگر، توسعه گردشگری به تقویت شناخت و روابط بین‌المللی و توسعه مهارت‌های برنامه ریزان در جوامع میزبان منجر می‌شود. گردشگری در عین حال می‌تواند منجر به تحریف ماهیت صحیح وقایع به‌منظور منعکس کردن ارزش‌های نظام سیاسی، ناتوانی در کسب اهداف، استشهار اقتصادی مردم محلی به‌منظور راضی نگه‌داشتن رجال سیاسی شود. ازجمله آثار سیاسی مثبت توسعه گردشگری می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- تلاش برای ایجاد ثبات سیاسی در کشور

- اعتلای سطح امنیت در جامعه

- کاهش کشمکش‌های سیاسی

۳ روش تحقیق

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش گردشگری ساحلی در توسعه بندر انزلی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی است. فراخور موضوع، روش پژوهش توصیفی-تحلیلی و به

³ Bagheri

¹ Abbasi Karjegan

² Chamani

کتابخانه‌ای- میدانی بوده و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته است. به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از نظرات استادان بهره گرفته‌شده و برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده‌شده است.

بخش اول (نظیر: سن، تحصیلات، سابقه سکونت، میزان شناخت از توانمندی‌های گردشگری شهر و...) شهروندانی انتخاب شدند که یا با فعالیت‌های گردشگری در ارتباط بوده و یا نسبت به وضعیت شهر خود از آگاهی لازم برخوردار بوده‌اند. روش گردآوری داده‌های مورد استفاده در این پژوهش

جدول ۱. ضریب پایایی متغیرها

نام متغیر	تعداد سؤال	ضریب پایایی متغیر
گردشگری ساحلی	۱۲	۰/۷۷۳
بعد اقتصادی	۹	۰/۸۰۱
بعد اجتماعی-فرهنگی	۲۱	۰/۸۴۱
بعد زیست‌محیطی	۹	۰/۷۸۷
بعد سیاسی	۷	۰/۸۶۹

SPSS و Smart PLS استفاده شد. متغیر مؤثر در توسعه بندر انزلی در این تحقیق شامل ابعاد اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی است که هر یک شامل گروهی از شاخص‌ها هستند.

به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها فراخور نوع داده‌ها و اهداف پژوهش از آزمون فریدمن برای تعیین وضعیت متغیرهای پژوهش و از آزمون‌های تحلیل معادلات ساختاری برای سنجش رابطه میان متغیرها و اندازه‌گیری مدل تحقیق با استفاده از نرم‌افزارهای

جدول ۲. شاخص‌های تحقیق

متغیر	بعد	مؤلفه	شاخص
اقتصادی	اقتصادی	اشتغال	افزایش فرصت شغلی برای جوانان، به وجود آمدن مشاغل فصلی، کمک به رونق مشاغل، تشویق به کارآفرینی
		درآمد	افزایش درآمد کسب‌وکارها
		فقر	افزایش هزینه زندگی
		سرمایه‌گذاری	جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید به منطقه
		بودجه	افزایش بودجه برای اماکن تفریحی
		ارزش ملک/زمین	افزایش قیمت خانه و زمین
زیست‌محیطی	زیست‌محیطی	حفاظت از گیاهان	کاهش تخریب پوشش گیاهی
		حفاظت از حیوانات	کاهش تخریب زیستگاه حیوانات
		آلودگی	کاهش آلودگی صوتی و بصری، کاهش آلودگی آب دریا
		زباله	تقویت مدیریت و جمع‌آوری زباله
		حفاظت از محیط‌زیست	افزایش آگاهی افراد نسبت به حفاظت از محیط‌زیست، کاهش ساخت‌وساز غیرمجاز و آسیب به محیط، کاهش تخریب سواحل، ارتقاء مسئولیت محیطی
توسعه جامعه‌محور	فرهنگی-اجتماعی	غرور و افتخار به فرهنگ	افزایش احساس غرور مردم محلی، تقویت پایبندی به آداب‌ورسوم
		آشنایی با فرهنگ‌های دیگر یا تبادل فرهنگی	ایجاد وسعت نظر و بهبود دید جامعه میزبان به گردشگران، افزایش شناخت نحوه زندگی و عقاید و آداب‌ورسوم گردشگران، آگاهی از فرهنگ میزبان (موسیقی، آشپزی، زبان و...) توسط گردشگران
		کالایی شدن فرهنگ	بی‌ارزش شدن فرهنگ میزبان، تغییر هنر و صنایع‌دستی مطابق با سلیقه گردشگران
	فرهنگی-اجتماعی	احیای فرهنگی	احیاء آداب‌ورسوم محلی، حفظ مهارت‌های بومی، ایجاد ارزش‌های مثبت در جامعه مانند افزایش احترام به دیگری و...، استفاده بیشتر مردم محلی از گویش بومی
		تصویر منطقه	بهبود تصویر و جایگاه شهر از نظر گردشگری
		کیفیت زندگی	بهبود حقوق شهروندان، کاهش مهاجرت، ایجاد فرصت شغلی برای زنان، افزایش کیفیت خدمات عمومی
		ایجاد صلح و دوستی بین مردم	ایجاد همبستگی و اتحاد بین مردم شهر
		ناهنجاری‌های اجتماعی و جرائم	بروز تعارض و درگیری بین مردم بومی و گردشگران، افزایش بی‌بندوباری اجتماعی، کاهش امنیت عمومی
		ازدحام و شلوغی	افزایش ترافیک

سیاسی	مشارکت مردم محلی	شرکت در فعالیتهای جذب گردشگران، در اختیار داشتن مالکیت بخشهای مختلف صنعت گردشگری توسط مردم بومی، افزایش کارایی و اثربخشی پروژههای گردشگری با مشارکت مردم محلی، وجود قوانین و نهادها برای تشویق مشارکت مردم محلی در توسعه گردشگری
	قدرت جامعه	افزایش قدرت تصمیم‌گیری در جامعه
	هماهنگی	افزایش هماهنگی بین مسئولین دولتی و غیردولتی، افزایش هماهنگی بین مسئولین گردشگری و مردم محلی
توسعه گردشگری ساحلی		

منابع: Zhuang et al, 2019, Chadha & Onkar, 2016, Tolkach & King, 2015, Camilleri, 2018, Wang et al, 2018, Jarratt & Davies, 2020, Sakellariou et al, 2016, Hanafiah, 2021, 2019، عباسی کارجگان ۲۰۱۶، چمنی، ۲۰۱۵، محمدقلیان و مدی، ۲۰۲۰، شیبانی نیا و همکاران ۲۰۲۱.

۴ محدوده مورد مطالعه

شهرستان بندر انزلی در قسمت شمالی استان گیلان با وسعتی معادل ۲۷۵ کیلومترمربع قرار دارد. دریای خزر در شمال و تالاب بندر انزلی در جنوب از شاخصه‌های طبیعی و مهم در این محدوده به شمار می‌روند. بندر انزلی در پایین‌ترین نقطه استان گیلان یعنی در ارتفاع ۲۶- متر از سطح آب‌های آزاد قرار دارد. همچنین، این شهرستان از سطحی هموار برخوردار است و فاقد مناطق مرتفع و کوهستانی

است و در ناحیه‌ای کاملاً جلگه‌ای به صورت طولی قرار گرفته است. به‌طور کلی تابستان‌های گرم و مرطوب و زمستان‌های ملایم دارد. براساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت شهری محدوده مورد مطالعه برابر با ۱۱۸۵۶۴ نفر است. جذابیت‌های گردشگری در انزلی، مشتمل بر جذابیت‌های طبیعی منحصربه‌فرد، جذابیت‌های تاریخی-فرهنگی و جذابیت‌های انسان‌ساخت و اقتصادی (چون منطقه آزاد انزلی، مراکز خرید و ...) است (ضرغام و امینی^۱، ۱۳۹۰: ۱۰۶).

شکل ۲. نقشه محدوده مورد مطالعه

¹ Zargham & Amini

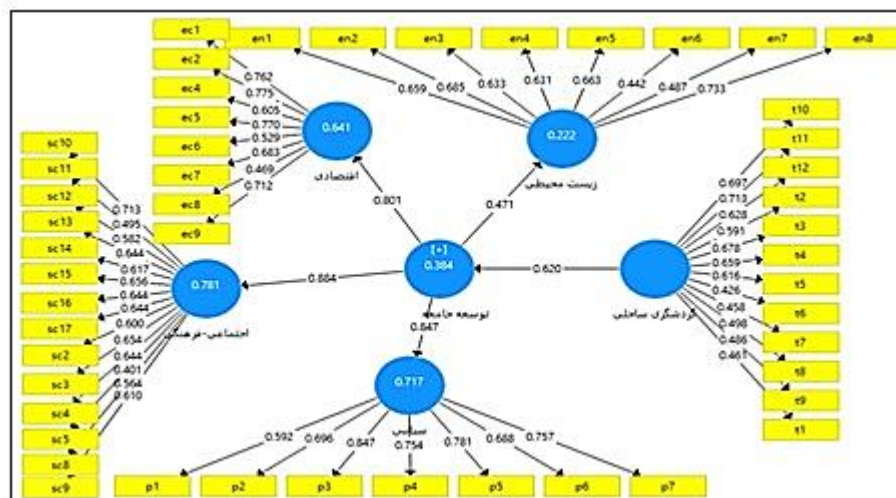

۵ یافته‌های پژوهش

رضایت شهروندان از حضور گردشگران در بندر انزلی نشان داد که ۴۳/۲ درصد با بیشترین فراوانی به‌طور متوسط از حضور گردشگران در شهر راضی بوده و میزان رضایت در ۱۱/۲ درصد شهروندان بسیار زیاد و در ۲۱/۶ درصد آن‌ها زیاد گزارش گردید.

نتایج تحلیل بار عاملی در شکل ۳ نشان می‌دهد که همه شاخص‌های پژوهش حاضر به‌خوبی تبیین‌کننده سازه پژوهش هستند و شاخص‌های مربوط به افزایش کیفیت نگهداری از تسهیلات و امکانات موجود (۰/۷۱۳)، ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان (۰/۷۷۵)، ایجاد ارزش‌های مثبت در جامعه (۰/۷۱۳)، توجه و نگهداری بهتر محیط‌زیست توسط مردم انزلی (۰/۷۳۳)، افزایش هماهنگی بین مسئولین گردشگری و مردم انزلی (۰/۷۵۷) دارای بیشترین قدرت تبیین در هر متغیر را دارند و دارای بیشترین اهمیت بوده و شاخص‌های شروع کار کشتی‌های مسافربری (۰/۴۲۶)، افزایش ارزش املاک و مستغلات (۰/۴۶۹)، آشنایی گردشگران با فرهنگ انزلی (موسیقی، آشپزی، زبان و ...) (۰/۴۰۱)، آلودگی صوتی و بصری در سطح شهر (۰/۴۴۶) و افزایش مشارکت مردم انزلی در فعالیت‌های مرتبط با جذب گردشگران (۰/۵۹۲) دارای کمترین قدرت تبیین در هر متغیر را دارند.

آمار توصیفی تحقیق نشان می‌دهد که اکثر پاسخ‌دهندگان (۶۵/۳ درصد) مرد بوده و ۷۵/۳ درصد نمونه آماری را افراد متأهل تشکیل داده‌اند. افراد با رده سنی بین ۴۰ تا ۴۹ و ۵۰ تا ۵۹ با ۲۶/۹ درصد دارای بیشترین فراوانی هستند. ۲۰/۸۸ درصد حجم نمونه بیشترین فراوانی را با درآمد دو تا سه میلیون دارند. وضعیت شغلی اغلب شهروندان حجم نمونه با ۵۳/۷ درصد کارمند است و تحصیلات دو گروه لیسانس و فوق‌لیسانس و بالاتر با ۳۳/۳ درصد به‌صورت برابر بیشترین فراوانی را دارند. براساس نتایج به‌دست‌آمده، ۲۰/۸ درصد از پاسخ‌دهندگان، درآمد بین ۲ تا ۳ میلیون تومان را اعلام نموده‌اند. این ۲۰/۸ درصد بیشتر شامل دانشجویان، جوانان تحصیل‌کرده بیکار جویای کار یا افراد بیکار دارای مشاغل فصلی در بندر انزلی هستند. همچنین براساس آمار اعلام‌شده توسط مرکز ملی آمار ایران، بندر انزلی یکی از مناطق دارای درصد بیکاری بالا در استان گیلان بوده و این بیکاری بیشتر میان افراد دارای مدرک تحصیلی لیسانس به بالاتر است. بررسی میزان شناخت شهروندان از پتانسیل گردشگری بندر انزلی نشان داد که بیش از نیمی از آن‌ها (۵۶/۹ درصد) شناخت متوسطی از پتانسیل گردشگری شهر دارند. همچنین بررسی میزان

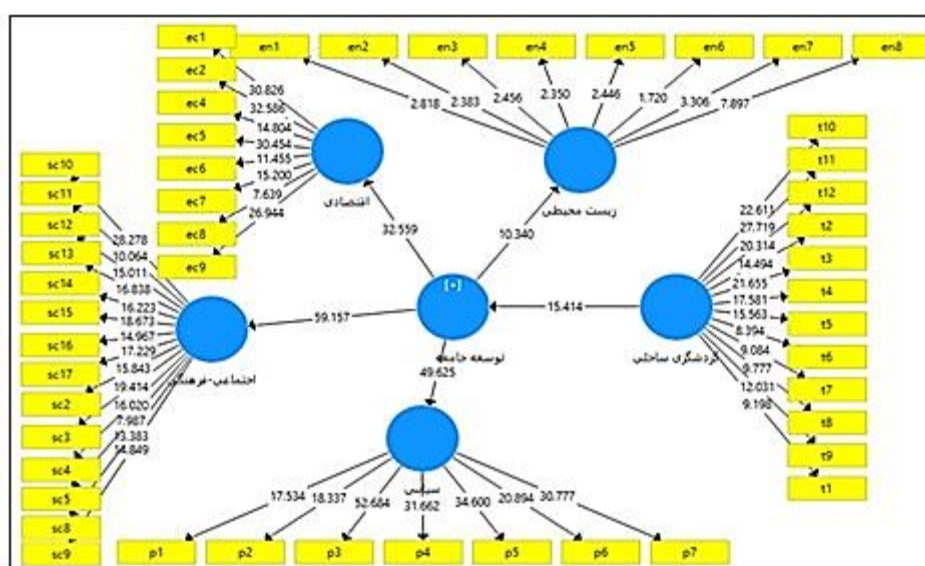

شکل ۳. بارهای عاملی شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق

به‌دست‌آمده بین متغیر گردشگری ساحلی و توسعه زیست‌محیطی ۱/۰۸۵ است که این مقدار در ناحیه بحرانی (۱/۹۶ و -۱/۹۶) قرار گرفته است. عدد معناداری بین متغیرهای گردشگری ساحلی و توسعه سیاسی بندر انزلی مقدار ۱۲/۶۱۲ به‌دست‌آمده است که نشان می‌دهد گردشگری ساحلی بر توسعه سیاسی شهر انزلی در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معناداری دارد؛ و در نهایت، مقدار عددی معناداری بین گردشگری ساحلی و توسعه بندر انزلی ۱۵/۴۱۴ است که نشان از معناداری رابطه دو متغیر با سطح اطمینان ۹۵٪ دارد.

برای سنجش میزان ارتباط میان متغیرهای پژوهش از آزمون معناداری و مقدار آماره تی به‌دست‌آمده استفاده شد که نتایج حاصل در شکل ۳ نشان می‌دهد بین گردشگری ساحلی و توسعه اقتصادی، عدد معناداری برابر با ۲۰/۷۸۳ است که بیان‌کننده معنادار بودن رابطه دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵٪ است. مقدار معناداری به‌دست‌آمده بین دو متغیر گردشگری ساحلی و توسعه اجتماعی-فرهنگی ۱۵/۶۳۲ است. بدین معنا که گردشگری ساحلی در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معناداری بر توسعه اجتماعی-فرهنگی شهر انزلی دارد. مقدار (t-value)

شکل ۴. مدل ساختاری تحقیق و ضرایب معناداری

در شکل ۴ تمامی اعداد ضرایب بارهای عاملی آورده شده است و نتایج نشان می‌دهد همبستگی خوبی میان شاخص‌ها وجود دارد. نتایج آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی نیز در جدول ۳ آمده است که معیارها در مورد متغیرهای مکنون مقدار مناسبی را اتخاذ نموده‌اند و می‌توان مناسب بودن وضعیت پایایی پژوهش را تأیید نمود.

جهت بررسی برازش مدل از برازش مدل اندازه‌گیری، برازش مدل ساختاری و برازش کلی مدل استفاده می‌شود. در برازش مدل اندازه‌گیری به بررسی ارتباط میان شاخص‌ها و متغیرهای پژوهش پرداخته می‌شود. در مدل ساختاری ارتباط میان متغیرها و در مدل کلی به بررسی ارتباط میان تمام شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق پرداخته می‌شود. برای برازش مدل اندازه‌گیری پژوهش به سنجش بار عاملی و پایایی ترکیبی و سپس روایی پرداخته می‌شود.

جدول ۳. پایایی پرسشنامه پژوهش

متغیر	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی (CR)
توسعه اجتماعی-فرهنگی	۰/۸۶۸	۰/۸۹۱
توسعه اقتصادی	۰/۸۲۰	۰/۸۶۵
توسعه زیست محیطی	۰/۸۳۰	۰/۸۳۳
توسعه سیاسی	۰/۸۵۵	۰/۸۹۰
گردشگری ساحلی	۰/۸۲۰	۰/۸۵۸

روایی همگرا نشان‌دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است. آزمون مقایسه شاخص پایایی ترکیبی با شاخص میانگین واریانس استخراجی است که برای تأیید روایی همگرا باید تک‌تک ضرایب پایایی ترکیبی از AVE^۱ (متوسط واریانس استخراج شده) متناظر خود بزرگ‌تر باشد. نتایج جدول ۴ نشان از تأیید روایی همگرای متغیرهای تحقیق است.

روایی همگرا نشان‌دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است. آزمون مقایسه شاخص پایایی ترکیبی با شاخص میانگین واریانس استخراجی است که برای تأیید روایی همگرا باید تک‌تک ضرایب پایایی ترکیبی از AVE^۱ (متوسط واریانس استخراج شده) متناظر خود بزرگ‌تر باشد. نتایج جدول ۴ نشان از تأیید روایی همگرای متغیرهای تحقیق است.

جدول ۴. روایی همگرا

متغیر	AVE	CR	CR>AVE
توسعه اجتماعی-فرهنگی	۰/۵۷۱	۰/۸۹۱	✓
توسعه اقتصادی	۰/۵۵۱	۰/۸۶۵	✓
توسعه زیست محیطی	۰/۵۰۹	۰/۸۳۳	✓
توسعه سیاسی	۰/۶۴۰	۰/۸۹۰	✓
گردشگری ساحلی	۰/۵۰۱	۰/۸۵۸	✓

برای بررسی مدل کلی از معیار GOF^۲ (شاخص نیکویی برازش) استفاده می‌شود که سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی شده است.

برای بررسی مدل کلی از معیار GOF^۲ (شاخص نیکویی برازش) استفاده می‌شود که سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی شده است.

جدول ۵. برازش کلی مدل

متغیر	AVE	R2	$GOF = \sqrt{AVE \times R^2}$
توسعه اجتماعی-فرهنگی	۰/۵۷۱	۰/۷۸۱	۰/۵۷۰
توسعه اقتصادی	۰/۵۵۱	۰/۶۴۱	
توسعه زیست محیطی	۰/۵۰۹	۰/۲۲۲	
توسعه سیاسی	۰/۶۴۰	۰/۷۱۷	
گردشگری ساحلی	۰/۵۰۱	-	

^۲ Goodness of Fit^۱ Average Variance Extracted

۶ بحث، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

نمود. همان‌طور که در این جدول قابل‌مشاهده است، گردشگری ساحلی موجب توسعه اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و سیاسی در بندر انزلی شده اما از نظر زیست‌محیطی باعث تخریب و آسیب رساندن به شهر شده است.

درنهایت یافته‌های پژوهش حاضر در چهار زمینه مورد مطالعه را می‌توان به‌صورت جدول ۶ خلاصه

جدول ۶. نتیجه آزمون فرضیات

مسیر	ضریب مسیر	نتیجه آزمون
نقش گردشگری ساحلی بر توسعه اقتصادی بندر انزلی	۰/۶۴۱	تأیید
نقش گردشگری ساحلی بر توسعه اجتماعی- فرهنگی بندر انزلی	۰/۵۳۲	تأیید
نقش گردشگری ساحلی بر توسعه زیست‌محیطی بندر انزلی	۰/۳۱۹	رد
نقش گردشگری ساحلی بر توسعه سیاسی بندر انزلی	۰/۴۹۸	تأیید

مرداب شده و به پوشش گیاهی منطقه آسیب رسانده است. همچنین باعث به خطر افتادن حیات جانوران و تهدیدی برای بقا نسل جانوران آبی گردیده است. از سوی دیگر گردشگری در این منطقه، ساخت‌وساز هتل‌ها و سایر انواع اقامتگاه‌ها را به‌صورت کنترل‌نشده‌ای افزایش داده که با وجود درآمدزایی اقتصادی، بیشتر از ظرفیت تحمل محیط بوده و منجر به آسیب محیط‌زیست و تخریب سواحل گردیده است. بنابراین در بعد زیست‌محیطی، گردشگری ساحلی اثرات منفی زیادی بر انزلی داشته و برخلاف روند توسعه پایدار حرکت کرده است. اما بررسی‌های صورت گرفته در بعد اجتماعی- فرهنگی نشان می‌دهد گردشگری ساحلی فرهنگ شهر را ارتقاء داده و باعث بهبود شرایط اجتماعی آن گردیده است. گردشگری ساحلی بیشترین تأثیر مثبت را بر آشنایی گردشگران از فرهنگ بندر انزلی داشته است که شامل آشنایی با موسیقی محلی، لباس محلی، غذای محلی و... بوده است. از نظر سیاسی فعالیت‌های گردشگری و رونق نسبی آن موجب افزایش مشارکت مردم در فعالیت‌های مرتبط شده و در نتیجه براساس نظر شهروندان، این روند، روابط بین بخش دولتی، بخش خصوصی و جامعه مدنی را بهبود بخشیده است. همین امر موجب گردیده که شهروندان نسبت به عملکرد ادارات محلی رویکرد مثبت‌تری داشته

بررسی‌های صورت گرفته در پژوهش حاضر از طریق مطالعات میدانی و ارائه پرسشنامه به شهروندان، نشان می‌دهد گردشگری ساحلی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی اثراتی بر توسعه جامعه شهری داشته که برخی دارای جنبه مثبت و برخی دارای جنبه منفی بوده‌اند. براساس نتایج به‌دست‌آمده، گردشگری ساحلی موجب رشد و رونق اقتصادی شهر انزلی شده که بیشترین تأثیر را در بخش ایجاد مشاغل فصلی داشته است. گرچه اشتغال‌زایی از معیارهای مهم توسعه است اما فصلی بودن آن یکی از مشکلات و ضعف‌های گردشگری در این بخش محسوب می‌شود. گردشگری ساحلی باعث افزایش درآمد شهروندان انزلی شده است. همین امر موجب گردیده تا مردم به کارآفرینی در این بخش تشویق شوند. همچنین گردشگری ساحلی موجب ایجاد مشاغل فصلی در شهر شده که اگرچه عموماً درآمد کمی را به همراه دارد اما فرصت‌های شغلی بیشتری برای جوانان ایجاد کرده است. از سوی دیگر گردشگری ساحلی باعث جذب سرمایه‌گذاران جدیدی به بندر انزلی شده که تا حدودی زمینه توسعه شهر را فراهم می‌کند اما به‌طور معمول سرمایه‌گذاران، افراد خارج از منطقه هستند که دغدغه توسعه محلی و پایداری محیط‌زیست را ندارند. لذا رونق نامبرده مسبب آلودگی آب دریا و

- باشند. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت، گردشگری ساحلی در مجموع موجب توسعه نسبی در بندر انزلی شده است. نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش در راستای نتایج پژوهش اسدی‌پور^۱ (۲۰۱۵) و برخلاف نتایج تحقیق آندردز و دیمانچ^۲ (۲۰۱۷) است.
- پیشنهادهایی که می‌توان در راستای اثرگذاری بیشتر گردشگری ساحلی بر توسعه بندر انزلی ارائه داد شامل موارد زیر است:
- افزایش فرصت‌های شغلی دائم برای شهروندان جهت رفع کاستی‌های ناشی از وجود مشاغل فصلی.
- اختصاص تسهیلات و بودجه بیشتر برای ایجاد و حفاظت از اماکن تفریحی.
- تدوین طرح جامع گردشگری ساحلی به‌منظور ایفای نقش مؤثرتر در توسعه بندر انزلی.
- ارائه آموزش‌های عمومی مستمر و درازمدت جهت جلوگیری از تغییر هنرها و صنایع دستی بومی انزلی.
- ایجاد سازوکارهای قانونی برای تشویق مشارکت عمومی در توسعه گردشگری بندر انزلی در قالب نهادهای مردمی
- استفاده از روش‌های نوین جمع‌آوری زباله و مدیریت پسماند، به‌ویژه در سواحل.
- تدوین برنامه‌های اجرایی و دقیق جهت مدیریت آلودگی آب دریا و مرداب انزلی.

² Andrade & Dimanche¹ Asadipour

منابع

- Abbasi Karjegan, D. (2015). Design and Development of Three-Dimensional Model of Tehran Tourism Management (TDMTTM). Doctoral dissertation, Allameh Tabatabai University, Tehran. [In Persian]
<https://doi.org/10.22054/tms.2017.14623.1412>
- Afroditia, B. (2012). Models of Tourist Development in the Context of Regional Development. *Annals of Faculty of Economics*, 1(1), 507-512.
- Aji, R. R., Faniza, V. (2021). Land Cover Change Impact on Coastal Tourism Development near Pacitan Southern Ringroad. *MIMBAR: Jurnal Sosial dan Pembangunan*, 37(1), pp. 101-109.
<https://doi.org/10.29313/mimbar.v37i1.6620>
- Amin bidokhti, A., & sharifi, N. (2005). Examining the relationship between social capital and the tourism boom in the Caspian Sea coastal areas. *Tourism Management Studies*, 2(7), 121-150. Doi: [20.1001.1.23223294.1391.7.17.5.7](https://doi.org/10.1001.1.23223294.1391.7.17.5.7) [In Persian]
- Andrades, L., & Dimanche, F. (2017). Destination competitiveness and tourism development in Russia: Issues and challenges. *Tourism management*, 62(c), 360-376. doi: 10.1016/j.tourman.2017.05.008
- Asadian Ardakani, F. (2017). Designing a dynamic model for the development of religious tourism in the Islamic Republic of Iran. Master's thesis and tourism management, Allameh Tabatabai University. [In Persian]
- Asadipour Abkenar, Sh. (2014). Determining the position of tourism in the urban role of Babolsar. Master's thesis, Allameh Tabatabai University, Tehran. [In Persian]
- Azimi Gahraz, S. S., & Teymouri, I. (2015). Evaluation of tourism industry and the use of SWOT and ANP for introducing of appropriate strategies based on sustainable development in Bandar Anzali. *Urban tourism*, 2(2), 137-152.
doi: [10.22059/jut.2015.55830](https://doi.org/10.22059/jut.2015.55830) [In Persian]
- Bagheri, F. (2020). Studying and Analyzing of the Trend's Coastal and Marine Tourism Researches in Iran. *Geographical Studies of Coastal Areas Journal*, 1(2), 29-52. doi: 10.22124/gscaj.2021.16919.1050
- Bayat, S., & Khazai Pol, M. (2015). Perceptual values of Egyptian desert village tourists as community-oriented tourism. *Journal Space Economy and Rural Development*, 5(18), 65-81. doi: [10.18869/acadpub.serid.5.18.65](https://doi.org/10.18869/acadpub.serid.5.18.65) [In Persian]

- Bujosa, A., Riera, A., & Pons, P. J. (2015). Sun-and-beach tourism and the importance of intra-destination movements in mature destinations. *Tourism Geographies*, 17(5), 780-794. doi:
[10.1080/14616688.2015.1093538](https://doi.org/10.1080/14616688.2015.1093538)
- Camilleri, M. A. (2018). Travel marketing, tourism economics and the airline product. An introduction to theory and practice. Springer
- Carvache-Franco, M., Segarra-Oña, M., & Carrascosa-López, C. (2019). Segmentation and motivations in eco-tourism: The case of a coastal national park. *Ocean & Coastal Management*, 178(1), 104812.
doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2019.05.014
- Chadha, H., & Onkar, P. (2016). Changing Cities in the Perspective of Religious Tourism a Case of Allahabad. *Procedia Technology*, 24, 1706-1713. <http://dx.doi.org/10.1016/j.protcy.2016.05.200>
- Chamani, M. (2014). Meta-analysis of tourism development research in Iran. Master thesis, Allameh Tabatabai University, Tehran. [In Persian]
- Chen, C. L., Bau, Y. P. (2016). Establishing a multi-criteria evaluation structure for tourist beaches in Taiwan: A foundation for sustainable beach tourism. *Ocean & Coastal Management*, 121, pp. 88-96.
doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2015.12.013
- Das, S., Bhattacharya, S. (2021). Factors affecting beach walkability-Tourists' perception study at selected beaches of West Bengal, India. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 35, 100423.
doi:[10.1016/j.jort.2021.100423](https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100423)
- Fayosola, E., & Gee, C. Y. (2011). Tourism in a comprehensive perspective. Translated by Ali Parsaeian and Mohammad Arabi, 7th edition, Tehran: Office of Cultural Studies. [In Persian]
- Ghomi, M. (2015). Evaluating the social effects of music tourism on local communities (case study: Turkmen folk music, Aqqala city). Master's thesis on tourism planning and development, Mazandaran University, Babolsar. [In Persian]
- Ghorbaninia, Z., Nikzad, V., & Salehi, E. (2015). The Environmental Impact Assessment of Tourism Projects (Case study: Evan tourism region). *Journal of Tourism Planning and Development*, 4(13), 147-167. [In Persian]
- Hall, C. M., & Page, S. J. (2006). *The geography of tourism and recreation: Environment, place and space*. London. doi.org/10.4324/9780203420249
- Hall, C. M., & Page, S. J. (2014). *The geography of tourism and recreation: Environment, place and space*. Routledge.
- Hanafiah, M. H., Jamaluddin, M. R., and Kunjuraman, V. (2021). Qualitative

- assessment of stakeholders and visitors perceptions towards coastal tourism development at Teluk kemang, port dickson, Malaysia. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 35, 100389. doi.org/10.1016/j.jort.2021.100389
- Jarratt, D., Davies, N. J. (2020). Planning for climate change impacts: coastal tourism destination resilience policies. *Tourism Planning & Development*, 17(4), pp. 423-440. doi.org/10.1080/21568316.2019.1667861
- Meskini, M. (2009). Evaluation of coastal development and presentation of a model for the appropriate development of coastal areas (case example: beaches of Gilan province - Anzali coast). Master's thesis and regional development planning, Al-lameh Tabatabai University, Tehran. [In Persian]
- Mohammadgholian, Mohammad and Madi, Hosein (2019). Investigating the Effective factors of sense of place in the development of coastal eco-tourism in southern islands of Iran. *Environmental Science and Technology*, Volume 22 (3), Number 94, June 2019, Pages 379-363. Doi: [10.22034/jest.2020.35313.4234](https://doi.org/10.22034/jest.2020.35313.4234) [In Persian]
- Mousavi, M. N., Hekmatnia, H., & Abdollahzadeh, M. (2014). Coastal Tourism (volume one): Nature and Concepts, First edition, Tehran: Arad book Publications. [In Persian]
- Papageorgiou, A. (2019). Developing a sufficient and effective coastal tourism model. *Journal of Tourism Leisure and Hospitality*, 1(1), pp. 29-34.
- Sakellariou St. Samara F., Tampekis St., Sfoungaris I., Christopoulou O. (2016). The Environmental pressures and perspectives of tourism on coastal and insular zone: the case of Greece. *Nature Environment and Pollution Technology*, 15(3), 1009-1020. doi:0972-62680972-6268
- Segota, T., Mihalič, T., & Kuščer, K. (2017). The impact of residents' informedness and involvement on their perceptions of tourism impacts: The case of Bled. *Journal of destination marketing & management*, 6(3), 196-206. doi: [10.1016/j.jdmm.2016.03.007](https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2016.03.007)
- Soontayatron, S. (2010). Socio-Cultural Changes in Thai Beach Resorts: A Case Study of Koh Samui Island, Thailand. Doctoral dissertation, Bournemouth University, Poole.
- Telfer, D. J., & Sharpley, R. (2007). *Tourism and development in the developing world*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203938041>
- Tolkach, D., & King, B. (2015). Strengthening Community-Based Tourism in a new resource-based island nation: Why and how? *Tourism*

- Management*, 48, 386-398. DOI: 10.1016/j.tourman.2014.12.013
- Vajirakachorn, T. (2011). Determination of success for community-based tourism. Unpublished Doctoral dissertation, A&M University, Texas. <https://hdl.handle.net/1969.1/ETD-TAMU-2011-08-9922>
- Van Assche, K., Hornidge, A. K., Schlüter, A., & Vaidianu, N. (2018). Governance and the coastal condition: Towards new modes of observation, adaptation and integration. *Marine Policy*, 1-10. doi.org/10.1016/j.marpol.2019.01.002
- Wang, C. C., Cater, C., & Low, T. (2016). Political challenges in community-based ecotourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(11), 1555-1568. Doi:10.1080/09669582.2015.112590
- Zarghaam Borojeni, H., & Bazr Afshan, Sh. (2015). The success rate of rural community-oriented tourism development from the perspective of the local community (case study: Asiyab Sar village, Behshahr city). *Journal of Rural Planning and Research*, 5(16), 119-136. doi:[10.22067/jrrp.v5i4.53821](https://doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.53821) [In Persian]
- Zarghaam Borojeni, H., & Haji Mohammad Amini, S. (2012). Feasibility of Tourism Cluster Development Case Study: Anzali City, Iran. *Tourism Management Studies*, 5(14), 93-123. doi: [20.1001.1.23223294.1389.5.14.4.6](https://doi.org/10.1001.1.23223294.1389.5.14.4.6) [In Persian]
- Zhuang, X., Yao, Y., & Li, J. (2019). Sociocultural impacts of tourism on residents of world cultural heritage sites in China. *Sustainability*, 11(3), 840. <https://doi.org/10.3390/su11030840>